

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.
Виходить щотижня.
в Вінніпегу, Ман. [Канада], під ч. 144 Higgins Ave.
Редактор і адміністратор Ів. Навізовський.
Передплата вносить \$2.00 на рік, за границю так само

"ROBOTCHYJ NAROD" (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
J. NAWIZOWSKY, EDITOR, - AND MANAGER.
Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Жадаймо резигнації і нових виборів!

Політичні канадійські верховоди придумали собі для колпачення народу нові дурійки: консерватисти стоять за „імперіалізм" — ліберали знова за „націоналізм".

„Імперіалізм" консерватистів є в тім, щоб Канада держалася за спідницю старої Англії, та щоб усі англійські колонії за морем і даліше були в одну Велику Британійську Імперію. А своє кохане до „матуни" консерватисти виявляють в жадобі здерти з канадійського народу \$35,000,000 на будову військових кораблів для британського уряду.

Коли консервативний прем'єр Борден поїхав минулого літа лизати обцаси міністрам короля Юрка та показувати себе по цілій Англії, дивіть ся мовляв, „ось ми ціла Канада тут", то лондонські політики прямо запитали Бордена: „скільки?"... — Коли хочеш щоб ми підтримали твоє демагогіство в Канаді, щоб виставили тебе як „найвище коліно" між Канадійцями перед Європою, щоб ті дурні Канадійці казали: „диви, як Бордена вигають в Європі, а ми й не знаємо що він такий великий", щоб ми боронили вас перед закусами на Канаду від капіталістів Злучених Держав, щоб ви могли спокійно лупити Канадійців під покликом „свій до свого", — так скільки дасть?"

І Борден рішив ся продати нас за \$35,000,090! Пять сот літ тому назад руські князі купували у татарських ханів право панованя над Русею; але нині вже 20-те століття!

Народе! Чи се не ганьба перед цілим культурним світом? За татарську данину консерватисти з Борденом купують собі в Лондоні наш маслос! Се зрада краєви! Се образа нашої честі! Се для нас подилник! До сего міг Борден допуститись лиш будучи певним, що ми такі вже дурні-недоїтки, що повіримо їхній імперіалістичній бабраний про „велич Великої Британії"!

В старій Англії в самі тільки Лондоні мільйони голуючих—обездолевних людей. Колиб консерватисти ухвалили дати наш \$35,000,000 на голодних лондонських мешканців, то вже як кажуть: „голодного накормити", але на кораблі, на арматі, на ситих адміралів та лейтенантів, — ні! Нам не замилити очей перед найбільшою імперією, хоч би то був навіть самий „острів Піткерн!"

Нам політика консерватистів ясна як на долоні. Вони замкнули стейтську границю і бачачись стейтських капіталістів, шукають собі за \$35,000,000 оборонця в особі Великої Британії.

Щож говорять про сю торгівлю другі лупі канадійського народу — ліберали? Колиб вони були при уряді, то може і вони спробувалиб нас так як і Борден; за се гварантує те, що недавно Канада мала бути спродана ними Злученим Державам їхньою політикою „ре-сіпресити"; а нині вони є ті злодії, що бігають коло моря, а консерватисти ті, що є коморі.

Ліберали стали тепер запеклими націоналами „Канадійцями". Вони кричать, що не треба давати Англії грошей на маринарку, але Канада потребує мати свої дві військові флоты на обох океанах, як коло Квебеку, так і коло Ванкуверу.

Чуючи незадоволеня в канадійських масах, незадоволеня „подарунком" консерватистів, послідними днями ліберали починають агітацію за розняванем домініяльного парламенту і оголошенем нових виборів.

Тепер ми, робоча класа, маємо розважити де наш інтерес, чи в „імперіалізм" консерватистів, чи в „націоналізм" лібералів.

Гляньмо на цілу Велику Британію та її колонії; на ті добра, якими обділяє ся нас всіх горожан сеї скованої кривавими кайданами імперії. В старій Англії голод

і влидні; в Індіях чума і голод, неволя і гвалт; в Африці морди чорноскірих і ще не зогнали кости Бурів; в Пондуневій Америці морд Індіанців; в Канаді стрілянина страйкарів; „спокою" на островах Тихого Океану пильнують желізні пащі армат; навіть в Новій Зеландії та Австралії розпочинають собачу комедію „колонізації".

Войство, смерть, злидні, наємна неволя — ось ціла та британська імперія, котру так вихваляють і так мощно хочуть прищипити і Канаду до неї.

Ми кжемо: Долов держави! Для вільних людей, цілий світ є вітчизною! — так проголосив інтернаціональний пролетаріат.

Чому канадійська робоча класа має дарувати аранжерам „лягальних" мордів \$35,000,000, а вважати собі за ворога робітників і фермерів Злучених Держав?

Щож до політики лібералів, то ми теж не потребуємо викидати мільйонів на власну маринарку, коли ціла Канада потребує доріг, осушення та шкіль. Ми маємо не те, що не заселену але ще навіть мало оглянену Північ, де в спокою може жити 150 мільйонів людей, без войств та гвалтів.

Політика пролетаріату і його соціал демократичної партії, се є політика інтернаціоналізму. Для нас кожний робітник, до якої держави він не належав би є братом а кожний буржуаз є ворогом.

Свідомий пролетаріат Європи ратує старий край від війни а і в нашій теперішній канадійській безголовю має взяти голос так робітник як і фермер; се є власне ті, про котрих Борден „забув" коли хвастася перед Лондонцями, що він „ціла Канада".

Борден подарував Англії наших \$35,000,000, се значить, що з нашого \$200-300 річного зарібку вграбував около 30 доларів. А що-ж буде, коли консерватисти захочуть робити такі „дарунки" що місяця? То ми через їхній „імперіалізм" з голоду маємо подохнути? Ні! Долов консервативний уряд і демагогі! Хай резигнують і проголосують нові домініяльні вибори а тоді побачуть чи хоче робоча Канада будувати Англії маринарку!

Сей поклик має пражити ся по цілій Канаді а відповідно зарозумілий консерві, мають бути грізні мітинги протесту!

Образки з війни!

Яке озвірене викликує війна в людях дають нам понятя описи кореспондентів воєнних. Звірства поповнюють обі сторони воєнці і тому сю війну після вислову одного німецького кореспондента можна радше назвати різ нею як війною. Ненависть одних жовнірів до других така страшна, що офіцери не можуть повалержити своїх людей до спокійного стріляння. Кидають ся з багнетами на ворога і хотять випити ся видом крові. По битві під Кірккілс обносили Болгари відрубані голови Турків, настромивши їх на багнети. У тій війні боре ся варварство проти варварства, вікова ненависть проти вікового поневолення. Про дикість і варварство тої війни не має Европа ніякого понятя. Такамо дико звучали ся Арнайти над сербськими жінками і дітьми а сербські офіцери висловлювали ся що цілий альбанський нарід треба знищити і змести з лиця землі. По битві під Уескід Сербі вимордували всіх мушчан вище 18 літ а також багато жінок і дітей.

Коли війська грецькі і болгарські заняли місто Сальоніки то діяли ся там такі страшні річі, при описі яких кров застигає в жилах. Грецькі і болгарські жовніри справили таку страшну різню на безборонних Турках і Жидах, що майже вірити тому не хоче ся. Оповідать про се наочні свідки. В Сальоніках було крім тамошних мешканців багато втікачів з внутра краю. Їх всіх мордовано без милосердя. По улицях текла кров ріками а серед неї бачило ся кусні людського тіла, кавалки мозку, відрубані руки, ноги. У всіх реставраціях і кофейнях лежали коло столів цілі купи трупів з страшно змасакрованими частинами тіла. Ті всі нещасливі сиділи спокійно при столах і несподівано впали жертвою озвірілої людської дичі.

Оден англійський кореспондент описує страшну нужду і нещастя по болгарських шпиталях. Ранені переносять страшні муки, заки дістануть ся до шпиталів, де перевозять їх на простих возах запряжених волами по камінистій нерівній дорозі. Лекше ранені тягнуть ся пішки побіч возів. Деякі ранені лежать два або три дні по битві на полі серед студени і без засмотреня ран — страшно дивити ся на них, як вони тепер лежать у шпиталях з налущеними згангреневими ранами, на які вже нема ратунку. Не оде з них був би лишив ся при житю, коли-би поміч на час наспіла. В однім шпиталі лежав молодий болгарський офіцер, якого тіло, голова, ноги і руки були пороздирані і подірвані тринайцятьма кулями. З тими ранами лежав він через три ночі на полі битви. Коло зго ліжка сиділа його нещаслива мати і сухими очима дивила ся на муку своєї дитини. Оповідали, що вона ще двох синів має у війні.

Страшні є описи про спустошеня, які спричинила холера серед турецької армії під Чатальджою. Трупів і недужі лежать по кожному одні коло других. Конаючи

тягнуть ся останками сля з середини дороги по під мур. Стогнуть а болю і благають о краплю води. Деякі вризують ся зубами в землю, мовби хотіли вже наперед викопати собі гріб. Інші конають серед страшних болів і конаючи проклинають тих, що спровадили на них таке нещастя. Жовніри накують конаючих і мертвих разом на вози і везуть тіла людські наладовані так, що при кожнім сильнішій стрясеню половина з них злітає на землю і там вже вістає. З тих возів добувають ся стони конаючих, яких придавлюють трупів, наложених верх нах. Військо турецьке під Чатальджою в силі 150 тисяч, топить ся як сніг на сонці. Денно забирає холера пересічно по кілька тисяч людей. У місті Константинополі також лютує холера. Втікачі з нутра крак, які ховають ся перед надходженими Болгарами принесли зі собою. З під Чатальджі звозять до міста недужих десятками возів. Бараки, призначені для недужих переповнені, майже всі мошії (турецькі церкви) прилажено для недужих. Нещасливі лежать там на голій підлозі без жалного догляду. Що дня надходять нові транспорти з хорми, яких нема вже де примістити. Повні вози стоять перед брамами міста а в них стоять недужі і конаючі, бо на сидженя або лежаня нема місця.

„Борба".

Про кооперативу.

Перше всего застановімо ся над долею свійської худоби. Гірка її доля. Люди тримають воли, коні, вівці і т. в. тільки ради їхньої праці або мяса. Люди поневолили вільних козис зьвірів і тепер тримають їх в неволі, продають, купують, вбивають, їдять. В своїм низьким становищі тримаєсь безрадна худобина свого господаря ради вязочки сіна та путні води. І ніколи їй не визволитись з тої неволі.

Чи не прозвалиб того божевільним, хто став би проповідувати волам зорганізуватись, щоб вони зажадали від парламенту полекші в їхнім волячим житю? — Кожний знає, що худоба є худобою, самим найнищим щаблем невідьництва, без жалного почуття.

Тепер візьмім найбільш назаднячу частину нашого робітництва, котру в Канаді чужинці прозивають по містах мулами а по фармах хреченими медведями, тих що не належать до жадної економічної ані політичної організації робітничої класи. Се неволя. Се чорна ніч. Віхні головах тільки робота, тільки жадають „овертаймів"; сі потвори гнівають ся на базі, коли сі „не обертають" їх хоч по 12 годин кожного дня. Що їм до ідей вольности, рівности і братерства? Їхня життя минає в піятиці, молитвах та тяжкій праці. Колиб не було зорганізованого свідомого пролетаріату, то капіталісти давно вже позамикалиб їх до стайні і трималиб на рівні з своїми биками та кіньми.

Сих темних є мільйони. Вони не дають жити тим, що вже прозріли. Та всеж таки вони не худоба. Вони ходять на двох ногах і хоч їхній мізок пошкоджений тютюном, алкоголем та похвальними брехнею, всеж таки вони надають ся до просвіти, до організації.

На виспім щаблі стоять вже робітники юніні, але їм ще далеко до ідеала людини. Ідеал людини се є повна свобода і незалежність. Юністи не стремлять визволити себе раз-на-все з ганебного становища наймита-невільника. Їм ходить тільки о „ліпшу стайню та більше сіна". Ми не йдемо проти юнії, бо всеж ліпше коли робітник буде юністом і вже починає боротись з капіталістом, чим буде ходити цілком без організації, як робоча худобина. Нашим обовязком є розятрувати в них виспії чуття, щоб вони зрозуміли усю ганебність свого наймитівського становища, щоб вони зрозуміли, що вони є такою ж самією людиною як і той капіталіст, що запряг їх до роботи, аби вони зрозуміли, що їх використовують хитрує і що вони можуть жити і працювати користаючи зі всіх овочів своєї праці, а не жаленької тільки частини.

Ті, що зрозуміли се, органіують ся в соціал-демократичну партію і не бажаючи бути більше наймитом, органіують ся в соціалістичні кооперативи, яких в Німеччині є вже досить споре число.

Не можна мішати разом кооперативи соціалістичні з буржуазними.

До зорганізованих соціалістичних кооперативів, треба людей глибоко пересякнених соціалізмом, людей енергічних, людей боротьби, справжніх синів революції котрі глибоко булиб переконані, що їхня кооператива дасть примір всім наймитам, і вони покинуть своє рабське ярмо, кинуть своїх „халобавдів", а підуть в соціалістичну кооперативу, і всі потреби людства будуть задовольняти ся нею, а всі приватні підприємці спадуть з курсу і будуть уважатись на рівні зі злодіями.

Головна прикмета соціалістичних кооперативів є та, що в них всі члени працюють і кожний дістає повну надгороду за свою працю; там нема наймитів. Треба більше робітників, органіують ся більше членів. Треба мати на оці й те, що соціалістична кооператива є організація вільних робітників, ідея котрих, — аби всі наймати покинули капіталістів і щоб цілий світ став одною великою кооперативною вільних людей.

Але в світі існують і буржуазні кооперативи. Най-

більше се органіують ся людолюбів. Початково працюють митів, а вітак як кооперативні доорікевачі зажаються, обі і дивись по кількох роках зя ся одан найхитрийший капіталіст з двох-трох, що замогли асною кооперативи.

Ось така дорога доорібік шастя тільки одного. Дорог ративи провадять до доброс

Окрім юнії, нисної форм латаріату, окрім соціал-демо тичної організації, — прола форми економічної боротьби тиві. Чим більше буде бляше підіде тас соці ше з'являть ся на світі соці

Щоб кооперативи не в пертя усіх свідомих робіт навіть вже організовані ру, на котрім нема аніка к вар роблений з юнініми капіталістами, бо наріб б більше заробляє. І хоть на всеж таки лишася на ній неволі. Ліпше буде коли в робу вільних соціалістичн брідатись дітнутись нав димось праміром діти ка сьних невідьників на остр

І соціалістичні коопер ся в Канаді. Треба памята будуть трудні. Буржуазія наші заходи. Вудуть виш зруйнують не один почат дуть ся до маатку тої ч реможе час і свідомість,

Переконаємось, що С вік, що в епілді життя а с

(Далі)

Життя канадій

Коли дістане фермер часу добре оглянути його а прямо біжить до банку. ку еще раз про вартість фарма вартує 15 сот долар то не цілях; почислять се добре) і фермер дістане з не всепже заплатити р падає і нема вже на що йде платити за машинери ки нараховували проценту стає, аби все заспокоїти тепер робити, чи втісати пару літ. Рішаєсь праця як з того паутиння. Пра родить ся, не змерзне, від тебе спекулянти май цньої твоєї, а вони будуть своїх наймитів по фармську працю. І ти бачиш за дурно, але мусиш з аба заплатити рату в ба магазину і там тебе тож числять за 2 і т. д.

Почислім тепер кі землі і зібрати з него зорати аker заправити рілю насіа засіяти викосити поставити снопи вимолотити відвести до магазину

Разом

З акра буде 20 бу в магазині на чипшеня центів, що разом роб а розходу було \$11.70 ходу, лишть ся \$1.25 що-ж фермер працює рібко? Нема. Його за дармоїдам. За се, що від рана до пізної но бі кожний більше до

Подумайте тов в Канаді, коли не ста коли так, то-ми фар працю? Так! Нам се бе не дбаємо.